

hariduskomisjon	JK
majanduskomisjon	X
kultuuri- ja spordikomisjon	X
kogukonnakomisjon	X
revisjonikomisjon	
sotsiaal- ja heaolukomisjon	X
eestseisus	X

PÕLTSAMAA VALLAVOLIKOGU

O T S U S

Põltsamaa

12.03.2026 nr 1-4.2/2026/84

Põltsamaa Ühisgümnaasiumi tegevuse ümberkorraldamine

Eesti Vabariigi haridusseaduse § 7 lõike 2 punkt 2 sätestab, et kohalikud omavalitsused asutavad, reorganiseerivad ja sulgevad õigusaktides ettenähtud korras munitsipaalharidusasutusi ning registreerivad oma halduspiirkonnas asutatud haridusasutusi. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (PGS) § 10 lõikest 1 tuleneb valla kohustus tagada koolikohustuslikule isikule, kelle elukoht asub selle valla haldusterritooriumil, võimalus omandada põhiharidus. PGS § 7¹ lõige 2 sätestab, et kvaliteetse ja valikuterohke ning gümnaasiumi riiklikule õppekavale vastava üldkeskhariduse omandamise võimaluse tagavad riik ja kohalik omavalitsus, pidades igas maakonnas õpilaste arvust lähtuvalt vajalikul arvul gümnaasiume.

Põltsamaa valla haldusterritooriumil asub kaks üldharidusasutust: Põltsamaa Ühisgümnaasium (põhikool ja gümnaasium) ja Puurmani Mõisakool (9-klassiline põhikool). PGS § 80 lõike 1 kohaselt korraldab kooli tegevuse ümber ja lõpetab kooli tegevuse kooli pidaja, kuulates enne ära hoolekogu ja õpilasesinduse arvamuse.

Põltsamaa Vallavalikogu 30.12.2025 otsusega nr 68 „Põltsamaa Ühisgümnaasiumi ümberkorraldamise kavatsus“ algatati Põltsamaa Ühisgümnaasiumi ümberkorraldamise menetlus ja anti Põltsamaa Vallavalitsusele ülesanne valmistada ette Põltsamaa Ühisgümnaasiumi tegevuse ümberkorraldamine eesmärgiga muuta olemasoleva kooli tegutsemisvorm põhikooliks ja asutada uus kool üldkeskhariduse pakkumiseks. Volikogu otsusega kujundatakse Põltsamaa Ühisgümnaasium ümber Põltsamaa Põhikooliks, kus antakse haridust põhikooli I-III kooliastmes, ning gümnaasiumihariduse andmiseks asutatakse eraldiseisva asutusena Põltsamaa Gümnaasium.

Põltsamaa Vallavalikogu 20.10.2022 määruse nr 22 lisa 1 „Põltsamaa valla arengukava 2040“ punktis 3.4.2 on seoses gümnaasiumiga eesmärkideks seatud Põltsamaa vallas gümnaasiumihariduse säilimine ja põhikooli õpilaste arvu stabiilsus ning õpilaste arvu suurenemine gümnaasiumiastmes. Kavandatav ümberkorraldus on kooskõlas Põltsamaa valla arengukava 2040 eesmärkidega.

Otsus võetakse vastu haridusseaduse § 7 lõike 2 punkti 2, kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkti 34 ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 80 lõike 1 ja lõike 2 punkti 5 alusel.

1. Põltsamaa Ühisgümnaasiumi ümberkorraldamine

- 1.1. Muuta Põltsamaa Ühisgümnaasiumi tegutsemisvorm põhikooliks nimega Põltsamaa Põhikool.
- 1.2. Põltsamaa Põhikooli (registrikood 75003128) asukoht on Veski tn 5, Põltsamaa linn, Põltsamaa vald, Jõgeva maakond 48106.
- 1.3. Põltsamaa Põhikoolil on kolm tegutsemiskohta:
 - 1.3.1. Põltsamaa kool Põltsamaa linnas Lille tn 2, Lille tn 2-2, Lille tn 2-3 ja Veski tn 5 (1.-9. klass);
 - 1.3.2. Adavere kool Adavere alevikus Kooli tn 1 (1.-9. klass);
 - 1.3.3. Lustivere kool Lustivere külas Kooli tee 6 (1.-6. klass);
- 1.4. Põltsamaa Põhikool alustab õppetegevust 1. septembril 2026.

2. Põltsamaa valla munitsipaalharidusasutuse Põltsamaa Gümnaasiumi asutamine

- 2.1. Asutada Põltsamaa valla ametiasutuse hallatav asutus Põltsamaa Gümnaasium.
- 2.2. Põltsamaa Gümnaasiumi asukoht on Veski tn 5, Põltsamaa linn, Põltsamaa vald, Jõgeva maakond, 48106.
- 2.3. Põltsamaa Gümnaasium alustab õppetegevust 1. septembril 2026.

3. Põltsamaa Vallavalitsusel:

- 3.1. korraldada käesolevas otsuses nimetatud ja muude õigusaktidega ette nähtud kooli ümberkorraldamisega seonduvate tegevuste läbiviimine hiljemalt 31. augustiks 2026;
- 3.2. korraldada koolituslubade taotlemine või muutmine vähemalt viis kuud enne 2026/2027. õppeaasta algust;
- 3.3. teavitada seadustes ette nähtud korras Haridus- ja Teadusministeeriumi, Põltsamaa Ühisgümnaasiumi õpilasi ja nende seaduslikke esindajaid ning õpilaste elukohajärgseid valla- või linnavalitsusi.

4. Otsus jõustub teatavakstegemisest.

Otsust on õigus vaidlustada 30 päeva jooksul, arvates päevast, millal vaiet esitama õigustatud isik otsusest teada sai või oleks pidanud teada saama, esitades vaide Põltsamaa Vallavolikogule haldusmenetluse seadusega vaidemenetlusele kehtestatud korras. Otsuse peale on kaebeõigusega isikul õigus esitada kaebus Tartu Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustiku §-s 46 sätestatud tähtaegadel ja halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Reet Alev
vallavolikogu esimees

Seletuskiri otsuse eelnõule „Põltsamaa Ühisgümnaasiumi ümberkorraldamine“

I Eelnõu eesmärk

Põltsamaa Vallavolikogu 26.03.2026 otsusega sätestatakse Põltsamaa Ühisgümnaasiumi ümberkorraldamine.

II Eelnõu sisu

Vabariigi Valitsuse haridusvaldkonna arengukava 2021-2035 seab üheks keskseks eesmärgiks kvaliteetse, kaasava ja kestliku õppeasutuste võrgu ning taristu kujundamise. Selle eesmärk on tagada, et haridus oleks kättesaadav kõigile sihtrühmadele ning õpikeskkond toetaks nüüdisaegset õpikäsitust ja õppiia arengut.

Arengukavas on kokku lepitud järgmised haridusvõrgu kujundamise põhimõtted:

- alusharidus ja I–II kooliaste peavad olema lapsele võimalikult kodu lähedal;
- III kooliaste koondub valla või linna piirkondlikesse keskustesse;
- keskhariduse pakkumisel võtab riik suurema vastutuse, et tagada kvaliteetne gümnaasiumiharidus.

Peamised väljakutsed õppimist toetava keskkonna loomisel on:

- vastutuse selge jaotus kohaliku omavalitsuse ja riigi vahel;
- kvalifitseeritud õpetajate olemasolu ja järelkasvu tagamine;
- haridustaristu kaasajastamine vastavalt nüüdisaegsetele nõuetele.

Põltsamaa Ühisgümnaasiumi praegune struktuur ei vasta täielikult arengukavas seatud suundadele. Ühe kooli koosseisus on nii põhikool kui gümnaasium, mis tekitab juhtimise ja ressursside planeerimise osas keerukusi. Kvaliteetse üldkeskhariduse tagamiseks Põltsamaal on vajalik kooli tegevuse ümberkorraldamine, luues kaks eraldi õppeasutust: Põltsamaa Põhikool (1.–9. klass) ja Põltsamaa Gümnaasium (10.–12. klass). Selline lahendus võimaldab:

- keskenduda iga kooliastme spetsiifilistele vajadustele ja arengueesmärkidele;
- tõhustada juhtimist ja ressursside kasutamist;
- luua eeldused riigigümnaasiumi tekkeks Põltsamaal, mis on kooskõlas riikliku poliitikaga keskhariduse kvaliteedi tõstmiseks.

2025/2026. õppeaastal õpib Põltsamaa Ühisgümnaasiumi põhikooli astmes 710 õpilast ja gümnaasiumiastmes 148 õpilast, mis kinnitab vajadust selge struktuuri ja vastutuse jaotuse järele.

Põltsamaal on gümnaasiumiharidust antud juba alates 1917. aastast ning gümnaasiumihariduse andmise jätkumine on kogukonnale väga oluline. Põltsamaa Vallavolikogu 20.10.2022 määruse nr 122 lisa 1 „Põltsamaa valla arengukava 2040“ punktis 3.4.2 on seoses gümnaasiumiga eesmärkideks seatud Põltsamaa vallas gümnaasiumihariduse säilimine ja põhikooli õpilaste arvu stabiilsus ning õpilaste arvu suurenemine gümnaasiumiastmes. 2021. aasta seisuga oli õpilaste arv gümnaasiumis 119 ja sihtväärtus suurenev. Seega on arengukavas toodud eesmärk seni täitunud.

Eesti Vabariigi haridusseaduse § 7 lõike 2 punkti 2 järgi on kohaliku omavalitsuse pädevuses asutada, reorganiseerida ja sulgeda õigusaktides ettenähtud korras munitsipaalharidusasutusi.

Põltsamaa Vallavolikogu 30.12.2025 otsusega nr 68 „Põltsamaa Ühisgümnaasiumi ümberkorraldamise kavatsus“ algatati Põltsamaa Ühisgümnaasiumi ümberkorraldamise menetlus ja anti Põltsamaa Vallavalitsusele ülesanne valmistada ette Põltsamaa Ühisgümnaasiumi tegevuse ümberkorraldamine eesmärgiga muuta olemasoleva kooli tegutsemisvorm põhikooliks ja asutada uus kool Põltsamaa Gümnaasium.

Kooli ümberkorraldamise eesmärgiks on alustada läbirääkimisi Haridus- ja Teadusministeeriumiga (HTM) gümnaasiumiosa riigile üle andmiseks, st uue loodava gümnaasiumi tulevik on tõenäoliselt tugevalt seotud riikliku rahastuse ja riiklike suunistega. Põltsamaa valla esindajad kohtusid HTMi esindajatega 21. jaanuaril 2026. Kohtumisel saadi kinnitust, et riik soovib edaspidi koostöös Põltsamaa vallaga kanda hoolt gümnaasiumihariduse säilimise ja edendamise eest, st laiemas plaanis nähakse Põltsamaa vallas asuvat gümnaasiumi kui elujõulist ja hea potentsiaaliga kooli ja arutati riikliku gümnaasiumihariduse erinevate mudelite üle. Üks võimalik variant on riigiga sõlmitav haldusleping, mille järgi kooli pidajaks jääks kohalik omavalitsus, kuid riik kataks kooli pidamiseks vajalikud kulud. Selle mudeli eelis oleks, et Põltsamaa vald saaks jätkuvalt säilitada kontrolli enda kooli üle ning riiklikul tasandil ei saaks tulevikus langetada otsust kooli sulgemise kohta. Teine mudel on klassikaline riigigümnaasium, kus Põltsamaa vald annaks oma gümnaasiumi täielikult riigile üle. HTM on esitanud vallavalitsusele perioodiks märts 2026 - märts 2027 tegevuskava, mille järgi peaks jõudma lepingu allkirjastamiseni märtsiks 2027. aastaks (Tabel 1).

Kooli ümberkorraldamise arutellu on kaasatud erinevad huvigrupid: õpilased, töötajad, hoolekogu, vallavalitsus, volikogu esindajad ja HTMi esindajad.

PGS § 80 lõike 1 järgi korraldab kooli ümber kooli pidaja, kuulates enne ära hoolekogu ja õpilasesinduse arvamuse. Kooli ümberkorraldamine toimub viisil, et muudetakse Põltsamaa Ühisgümnaasiumi tegutsemise vormi (PGS § 80 lõige 2 punkt 5).

Põltsamaa Põhikooli õppetegevus jätkub kolmes tegutsemiskohas: Põltsamaal, Adaveres ja Lustiveres.

Kuna Aidu koolis Vägari külas ei ole kolmel eelneval õppeaastal ühtegi klassi avatud, siis on Aidu kool Põltsamaa Põhikooli õppekohtade loetelust välja jäetud. Aidu koolis tegevus jätkumise küsimust arutati ka 2020. aastal. Põltsamaa Vallavolikogu 17.12.2020 otsuse nr 1-3/2020/79 "Põltsamaa valla haridusasutuste ümberkorraldamine" alusel jätkati Aidu koolis tegevust Põltsamaa Ühisgümnaasiumi õppekohana. Selle otsuse puhul arvestas volikogu kogukonna ettepanekuga säilitada Vägari külas asuv õppekoht 3-klassilisena, kuid juba siis räägiti ka vajadusest jälgida elanikkonna kasvu- või kahanemistrende. Tegelikult on Aidu õppekohas õpilaste arv aasta-aastalt oluliselt vähenenud. Põltsamaa Vallavalitsus arutas Aidu õppekoha säilimise teemat 09.03.2026 toimunud istungil ja tegi ettepaneku Aidu kool Põltsamaa Põhikooli õppekohana sulgeda.

Põltsamaa Ühisgümnaasiumi ümberkorraldamise eelnõu arutelu ja kooskõlastusring toimus 4.03.-09.03.2026. Kooli hoolekogu koosolek toimus 09.03.2026 (protokoll on registreeritud Põltsamaa valla dokumendiregistris 10.03.2026 nr 10-3/2026/547-1). Õpilasesinduse koosolek toimus samuti 09.03.2026 (õpilasesinduse protokoll on registreeritud 10.03.2026 nr PÜG 1-7/2026/1). Kooli hoolekogu ja õpilasesindus on Põltsamaa Ühisgümnaasiumi ümberkorraldamise heaks kiitnud.

Otsuse rakendamiseks seotud edasised tegevused on järgmised:

- osapoolte informeerimine kooli ümberkorraldamises;
- otsuse avalikustamine valla kodulehel ja vallalehes;
- vajaliku dokumentatsiooni ettevalmistamine (koolide töötajate koosseis, õppekava, arengukava jne);
- personali töölepingute korrastamine;
- vajalikud tegevused kooli ümberkorraldamisel (dokumendihaldus, eelarve muutmised jne);
- vastava dokumentatsiooni ettevalmistamine ja läbirääkimine HTMiga;
- Põltsamaa Gümnaasium ja Põltsamaa Põhikool alustab tegevust 01.09.2026.

Täpsem edasiste tegevuste ajakava on esitatud tabelis.

Tabel 1. Põltsamaa Ühisgümnaasiumi ümberkorraldamise tegevuskava märtsist 2026 kuni märtsini 2027.

Vallavalitsuse ja kooli tegevused	Aeg	Vastutaja
HTMi, töötajate, õpilaste, lastevanemate informeerimine ümberkorraldustest	märts 2026	vald
Põltsamaa Gümnaasiumi koolitusloa taotluse esitamine HTMile	1. aprill 2026	vald
Vajaliku dokumentatsiooni (nt õppekavad, korrad jne) väljatöötamine	märts-detsember 2026	kool
Kooli töötajate koosseisude kinnitamine	hiljemalt 1. juuni 2026	vald/kool
Töölepingute korrastamine, töötajate üleviimine	mai-august 2026	kool
Tegevused koolide töö ümberkorraldamisel (nt eelarvete, infosüsteemide, lepingute muutmise jne)	juuni-august 2026	vald/kool
Põltsamaa Gümnaasiumi ja Põltsamaa Põhikooli õppetegevuse algus	1. september 2026	kool
HTMi juhitavad tegevused		
Kulumudelite võrdlev analüüs riigigümnaasium versus haldusleping	märtsi lõpp 2026	HTM
Ruumimudelid 100 ja 150 õppekohaga halduslepinguga hõlmatud gümnaasiumidele, arvestades riskasutust kolmanda kooliastmega;	aprill 2026	HTM
Eelarve läbirääkimised pilootide rahastamiseks; investeringutoetuste tingimuste läbirääkimised (Rahandusministeeriumi ja Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumiga + ELVL)	mai-august 2026	HTM
Piloodi halduslepingu tingimuste läbirääkimised	oktoober-detsember 2026	HTM
Lepingu allkirjastamine	märts 2027	HTM

Eelnõu on Põltsamaa Vallavalitsuses 12.03.2026 heaks kiidetud ja edastatud menetlemiseks Põltsamaa Vallavolikogule.

Otsuse vastuvõtmiseks on vajalik volikogu poolthäälte enamus.

Koostas: haridusspetsialist Bianka Makoid

Kooskõlastas: vallasekretär Merike Sumla, jurist Eva Panksepp

Eelnõu esitaja: Põltsamaa Vallavalitsus

Ettekandja: vallavanem Taavi Aas